

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

6 de Solutione seruitutis dominis inuitis, vel præter eorum voluntatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

quoniam si seruus etiam peregrinus, lapidem eo detulisset, manumitteretur & liber esset. Et haec quae dicta sunt de seruis, & manumissionibus factis a priuatis, intelligi debent de seruis a collegio aliquo licito, vel a municipio, vel ab vniuersitate, vel ciuitate manumissis, in illis quae conuenire possunt corporibus istis, l. 1. §. de manumissis, quae seru. ad vniuers. pert. imponunt. in P. l. i. seru. reip. manum. C.

De solutione seruitutis dominis inuitis, vel praeter eorum voluntatem.

C A P. 6.

- 1 *Communi iure seruis inuitis dominis liberi non sunt.*
- 2 *Ad libertatem sine manumissione proclamat, qui se ingenuum dicit & quomodo.*
- 3 *Affertor desideratus interdum ab eo qui reuocabatur in seruitutem.*
- 4 *Collusio prohibita inter dominum & seruum pro ingenuitate asserenda.*
- 5 *Seruus sub conditione ut manumittatur venditus, ea veniente inuito domino sit liber.*
- 6 *Item seruus liber inuito domino in casibus, in quibus pro libertate pretium capiti. & qui sunt casus.*
- 7 *Postliminium liberat a seruitute.*
- 8 *Transfuga non vniuersum iure postliminii, eod.*
- 9 *Seruum profutens amittit ius potestatis, legeque gentium de eare.*
- 10 *Vnus ex dominis seruum inuitis aliis reddito pretio manumittit.*
- 11 *Seruus Christianus a Iudaeo emtus, sit liber.*
- 12 *Seruus dente excusso, vel elusatus a domino, liber lege Dei.*
- 13 *Seruos seuerius tractans, quam par sit, vendere cogebatur.*
- 14 *Seruos ob male habitos Lacedaemonum ciuitas terramotu diruta.*
- 15 *Seruus Helicus post septennium erat liber.*
- 16 *Aurum perforata subula serui, erat signum perpetuae seruitutis voluntariae.*

Quamuis regulari iure, et coacta vel facta domini de seruo manumissio libertatem non det, si priuatus conditus, qui & a quibus manum. liber. non sunt, tamen speciali ratione, inuitis dominis plerumque quis assequitur libertatem. Et ut si proclamat ad libertatem dicens se esse ingenuum: quo pertinet iura de liberali causa, quae tenentur & distinguunt causam libertatis a seruitute, & permittit certis personis, quorum interest, defendere, ne quis in seruitute moretur, vel in eam contra ius trahatur, l. 2. §. 4. §. 6. de liber. caus. in P. Et si ipse quoque qui pro seruo habebatur, dum se ingenuum asserbat, proclamat ad libertatem coram iudice certis ex causis, non postulata manumissione, exstat tit. quib. ex cau. ad lib. procl. non lic. Ve contra, dominus eum qui pro ingenno vel libero, se gerebat, interdum reuocabat, ad se, necis antea poterat se defendere, nisi assertorem & defensorem libertatis haberet: qui tamen postea in hac causa ventilanda desideratus non est, sed sine assertore litem agitari placuit, l. 1. de assertio. toll. C. Adhibita etiam in omnibus cautione, ut collusio inter dominum & seruum, vel eum qui se ingenuum profitebatur, non fieret, praemio ex constituto, qui collusione detulisset, si intra quinquennium detulisset, l. 1. C. de collus. deteg. nomineque praemii & seruis, qui se ingenui falso dixisset, l. 1. eo. in P. Dehinc tertio, qui seruum ea lege venditus domino, ut post certum tempus liber sit, eo adueniente, liber inuito domino fiet, l. 1. §. 2. qui sine man. ad liber. perue. P. l. 1. §. 2. si man. a iure. alic. ut manum. Et quod tertio in omnibus casibus, in quibus seruus pro praemio libertate consequitur: veluti si vindicet mortem domini, l. 1. quib. ex cau. ser. pro libe. praem. acci. C. si adult. tertaem monetam deserat, l. 2. eod. iur. si captorem virginis detegat, l. 3. eod. si desertorem militiae prodar, l. 4. eod. l. 1. de desertor. Et occult. cor. lib. 12. C. Quarta etiam libertatis postliminii a seruitute capientium captos, ut etiam euadant manus hostium, l. 2. §. sine de capti. P. l. cum non redemimus, & l. cum & postliminii, C. eod. l. adeo quidem de acq. rer. domin. restituit enim postliminii ius pristinum statum, l. postliminii, & l. postliminium est ius de capti. Et postlim. reuer. in P. exceptis transfugis, qui hoc iure non vtiuntur, l. postliminii §. transfugae, & §. stat. liber. de captiuis. Quis porro transfuga & emancipatus, l. 3. de re milit. in P. dicitur. Quinto, qui seruum profutisse publice, iure ciuili nouo cogitur manumittere, l. si lenos, C. de episcop. aud. iure Pandectarum tantum cogebatur ven-

dere, l. 2. de iis qui sunt sui vel alio. iur. Multo magis si in venditione ancillae cautum sit, ne prostituatur ab emtore, si quidem profutura, venditore consentiente, libera sit, l. 1. si man. a iure. uenit. no. profut. C. Adrianus lenoni vel lanista seruum vel ancillam vendi causa non praestita vetuit, Sparta in Adria. Et lex Hispania. Serua. quae a domino liberos suscepit, libera esto, Anton. Pano. lib. 2. de dict. & fact. Alph. cap. 39. Pius Caesar, ad impudicitiam cogentem seruum dominum, cogendum eum vendere rescriptit, l. 2. de iis qui sunt sui vel alio. iur. Sexto, si plures sunt domini vnius serui, & vnus ex illis velit manumittere, deponendo vel dando pretium aliis condominis, potest solus aliis inuitis manumittere, l. 1. §. his itaque, de com. ser. manum. C. Septimo, si Iudaeus emerit seruum Christianum, sit statim liber, c. 2. de iude. c. mancipia, 54. dist. l. vni. ne Christ. man. Iudae. hab. Octauo, lege diuina, Exo. d. 21. Si percussit quis oculum serui sui, vel ancillae suae, & iustos eos fecerit, dimittet eos liberos, pro oculo quem eruit: dentem quoque si excusserit seruo vel ancillae suae, similiter dimittet eos liberos. Iure etiam Pii Caesaris rescripto, durus habitus serui quam aequum est a dominis, vel infami iniuria affecti, vendi a dominis iubebantur, ita ut in potestatem dominorum non redirent, l. 2. de iis qui sunt sui vel alio. iur. Refert etiam Alianus, lib. 6. de vari. histo. c. 76. cum Lacedaemonii contra seruos Tenareses, qui erant ex genere Eilotarum, per vim ac perfidiam infurrexissent, indignatum Neptunum terram Spartam conculsisse, ut ex vniuersa vrbis quatuor solum aedificia relinquerentur. Item talia nono, Si emeris seruum Hebraeum, sex annis seruet tibi, in septimo egredietur liber gratis. Cum quali veste intrauerit, cum tali exeat. Si habens uxorem, & vxor egredietur simul. Sin autem dominus dederit illi uxorem, & pepererit filios & filias, mulier & liberi erunt domini sui: ipse vero exibit cum vestitu suo. Quod si dixerit seruus, diligo dominum meum, & uxorem ac liberos, non egredietur liber: offerat illum dominus diis, & applicabitur ad os suum & postes, perforabitque aurem eius subula, & erit ei seruus in seculum, Exo. 21. Deut. 15. Seruus agrotus domo a domino pulsus, nemini pro cura commendatus, iure Codicis consequitur libertatem, nullo etiam iure patronatus domino referuato, l. vni. §. si seruus, de Lat. lib. toll. C. si vero ab initio, & §. ne multo potius, de nupt. colla. 4. l. fin. §. his videlicet, de bon. lib. C. l. fin. pro derel. in P. cum siml.

De Ingenuis & Libertinis. Cap. 7.

Lib. Instit. tit. 4. & 5.

- 1 *Libertus natia, & factitia, ingenuitas & libertinismus.*
- 2 *Ingenuus quis.*
- 3 *Ingenuus ex libertino natus.*
- 4 *Ingenuus & est sententia talis declaratus.*
- 5 *Libertus quis & libertinus, §. 6.*
- 6 *Patronus quis.*
- 7 *Patronatus ius, quot modis queritur.*
- 8 *Libertinorum tres species, Cuius Romanorum, seu Iunianorum, & aditiorum.*
- 9 *Ius nudum Quiritium sublatum dominorum.*
- 10 *Liberti in Germania parum absunt a seruis, nec seria illis committuntur.*
- 11 *Orcini liberti qui, & proprii item qui.*

Mutata causa naturalis status, et inter homines libertatis, fecit et simul liberorum duas species: per natiam, & factitiam ex facto hominis libertatem. Prior ingenuitas dicitur, altera libertinitas: & inde ingenui, & libertini, §. fin. de iur. perso. Marcia in l. §. liberorum, §. de sta. homin. Ingenuus est, qui ex matre libera natus est, statimque ut natus est, liber est: siue ex duobus ingenuis matrimonio editus, siue ex altero ingenuo, altero libertino: ex matre libera, patre seruo: sufficitque aliquo tempore matrem fuisse liberam, vel conceptionis, vel natiuitatis, vel medio tempore, et si alius sit ancilla facta, §. 1. de ingen. l. §. seruorum, §. ingenui. Iul. Paul. lib. 1. de excep. sens. de lib. agnos. tit. 25. Et qui nascuntur ex his libertis, non liberti sed ingenui sunt, l. quod ex liberta muliere, de oper. libert. in P. d. §. 1. de ingen. Ingenuus etiam, l. ingenuum, 25. de sta. hom. P. l. res indicatas, de reg. iur. eum accipere debemus, de quo sententia lata est, scilicet esse ingenuum, quamuis fuerit libertinus: quia res iudicata, pro veritate habetur. Libertini sunt, qui ex iusta seruitute manumissi sunt, Caus. in l. libertini, §. de sta. hom. §. 1. de libert. l. 4. de iust. & iur. in P. Libertinus status ostendit, libertus personam singularem, ut notauit Laurentius Valla, lib. 4. elegant. cap. 1. l. fin. si liberti ingen. esse dicitur in P. Ideo relatio est inter libertum & patronum. Patronus namque is, qui ex iusta seruitute